

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

14 серпня 2018 року

м. Київ

№ 94

Про особливості здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України у 2018 році

Відповідно до статей 6, 7, 15, 55, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статей 35, 66, 67 Закону України “Про банки і банківську діяльність”, з метою забезпечення у 2018 році оцінки стійкості банків і банківської системи України, що здійснюється згідно з Положенням про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затвердженим постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2017 року № 141 (зі змінами), Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Національний банк України (далі – Національний банк) за результатами оцінки стійкості у 2018 році, здійсненої згідно з вимогами Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2017 року № 141 (зі змінами) (далі – Положення), надсилає банкам, щодо яких оцінка стійкості у 2018 році здійснюється із застосуванням трьох етапів та за якими визначено потребу (нестачу) у капіталі (далі – банк), вимогу про складання програми капіталізації та/або плану реструктуризації (далі – вимога).

2. Банк, що отримав вимогу, подає до Національного банку:

1) програму капіталізації, складену згідно з вимогами, установленими в додатку до Положення, на суму потреби (нестачі) у капіталі, визначеної як максимальна із:

суми потреби (нестачі) у капіталі, яка визначена за результатами оцінки якості активів банку та прийнятності забезпечення за кредитними операціями, їх екстраполяції, коригувань фінансової звітності та необхідна для забезпечення дотримання банком значень нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) у розмірі, установленому Інструкцією про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 28 серпня 2001 року № 368, зареєстрованою в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2001 року за № 841/6032 (зі змінами), та/або нормативу достатності основного капіталу (Н3), який запроваджується починаючи з 01 січня 2019 року згідно з постановою Правління Національного

банку України від 12 травня 2015 року № 312 “Про затвердження Змін до Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні” у визначеному цими Змінами розмірі;

прогнозованої суми потреби (нестачі) у капіталі, яка визначена за базовим макроекономічним сценарієм на 2018 рік для забезпечення дотримання встановлених Національним банком граничних значень нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) та/або нормативу достатності основного капіталу (Н3), зазначених у додатку 4 до рішення Правління Національного банку України від 28 грудня 2017 року № 848-рш “Про затвердження Технічного завдання для здійснення оцінки стійкості банків та банківської системи України” (зі змінами) (далі – додаток 4 до Рішення);

2) план реструктуризації, складений згідно з вимогами, установленними в додатку до цієї постанови, на суму потреби (нестачі) у капіталі виходячи з максимальної із прогнозованих сум потреби (нестачі) у капіталі, визначених за базовим макроекономічним сценарієм на 2019 і 2020 роки та за несприятливим макроекономічним сценарієм на 2018 – 2020 роки, для забезпечення дотримання банком установлених Національним банком граничних значень нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) та/або нормативу достатності основного капіталу (Н3), зазначених у додатку 4 до Рішення.

3. Банк забезпечує покриття суми потреби (нестачі) у капіталі шляхом виконання:

1) програми капіталізації в термін, установлений у пункті 29 розділу III Положення;

2) плану реструктуризації – до 31 грудня 2019 року.

4. Банк, якому Національний банк за результатами оцінки стійкості надіслав вимогу після терміну, встановленого в підпункті 2 пункту 25 розділу III Положення, подає до Національного банку програму капіталізації та/або план реструктуризації протягом 28 календарних днів із дня отримання такої вимоги.

5. Контроль за виконанням банком плану реструктуризації здійснюється відповідно до вимог розділу IV додатка до Положення.

6. Банки, щодо яких оцінка стійкості у 2018 році здійснюється із застосуванням трьох етапів, норми пункту 28 розділу III Положення у 2018 році не застосовують.

7. Департаменту методології (Іваненко Н. В.) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

8. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на першого заступника Голови Національного банку України Рожкову К. В.

9. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

Я. В. Смолій

Інд. 22

Додаток
до постанови Правління
Національного банку України
14 серпня 2018 року № 94
(підпункт 2 пункту 2)

Вимоги до складання банком плану реструктуризації

I. Загальні положення

1. Банк складає план реструктуризації на визначену Національним банком України (далі – Національний банк) суму потреби (нестачі) у капіталі.

2. Банк складає план реструктуризації з урахуванням програми капіталізації на 2018 рік (за наявності), складеної згідно з вимогами, установленими в додатку до Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 22 грудня 2017 року № 141 (зі змінами).

3. Банк забезпечує складання плану реструктуризації з дотриманням таких принципів:

1) переваги сутності визначених банком заходів над їх формою, яка передбачає економічну доцільність та ефективність таких заходів;

2) обґрунтованості визначених банком заходів та реалістичності їх виконання, що передбачає формування судження банку щодо реалістичності виконання заходів у встановлені строки та отримання економічного ефекту від їх реалізації в обсязі, визначеному планом реструктуризації, з урахуванням поточного стану економіки та ринкових умов;

3) достатності та адекватності розроблених банком заходів, реалізація яких має забезпечити дотримання банком установлених Національним банком граничних значень нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2) та/або нормативу достатності основного капіталу (Н3), зазначених у додатку 4 до рішення Правління Національного банку України від 28 грудня 2017 року № 848-рш “Про затвердження Технічного завдання для здійснення оцінки стійкості банків та банківської системи України” (зі змінами) (далі – додаток 4 до Рішення).

4. Судження банку – задокументоване обґрунтоване рішення управлінського персоналу/колегіального органу, яке ґрунтується на:

1) комплексному та об'єктивному аналізі всієї інформації, що впливає на обґрунтованість, реалістичність та ефективність заходів, передбачених планом реструктуризації банку;

2) власному досвіді банку, що ґрунтується на надійних, безперервних, повних та цілісних статистичних даних, строк накопичення яких становить щонайменше три останніх роки поспіль, що передують даті складання плану реструктуризації;

3) забезпеченні повної, своєчасної та об'єктивної оцінки та врахуванні всіх суттєвих факторів, що можуть впливати (особливо негативно) на дотримання банком установлених Національним банком граничних значень нормативів, зазначених у додатку 4 до Рішення.

5. Банк під час складання плану реструктуризації має враховувати:

1) упроваджені банком заходи та/або фактичні події, що відбулися після звітної дати до дати подання банком плану реструктуризації;

2) ефект впливу змін, унесених до Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 30 червня 2016 року № 351 (зі змінами) після 01 січня поточного року.

II. План реструктуризації

6. Банк складає план реструктуризації за такою формою:

Засідання ради банку
Протокол від _____ №

Засідання правління банку
Протокол від _____ №

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова ради _____

Голова правління _____

План реструктуризації

(найменування банку)

(тис. грн)

№ з/п	Перелік заходів, яких має вжити банк для забезпечення необхідного рівня капіталізації в межах плану реструктуризації	Очікуваний економічний ефект від виконання заходу (розмір впливу на показники діяльності банку)				Дата виконання	Примітки
		збільшення/зменшення активів і певних позабалансових інструментів, зважених за ступенем ризику, +/-	збільшення/зменшення фінансового результату діяльності, +/-	збільшення/зменшення розміру регулятивного/основного капіталу, +/-	(інші показники) ¹ , +/-		
1	2	3	4	5	6	7	8
	Усього						

7. План реструктуризації має містити таку інформацію:

1) перелік заходів, яких має вжити банк для забезпечення необхідного рівня капіталізації в розмірі, передбаченому планом реструктуризації, визначеному Національним банком за результатами оцінки стійкості, із зазначенням строків їх виконання та розрахунку економічного ефекту від упровадження кожного заходу;

2) план проведення операційної та/або структурної реструктуризації банку, що може містити такі розділи:

поліпшення якості активів банку та/або реструктуризація зобов'язань банку. У цьому розділі зазначаються заходи з:

погашення активів, за якими вимагалось збільшення розміру кредитного ризику за результатами перевірки якості активів під час оцінки стійкості банку;

здійснення реструктуризації кредитів, за якими вимагалось збільшення розміру кредитного ризику за результатами оцінки якості активів банку та прийнятності забезпечення за кредитними операціями, шляхом оформлення додаткового забезпечення за цими кредитами:

у вигляді майна – за умови належної його оцінки, здійсненої за ринковою (справедливою) вартістю незалежним суб'єктом оціночної діяльності, та належного юридичного оформлення;

у вигляді безумовного зобов'язання про погашення боргу, наданого безпосередньо на користь банку (гарантійні листи, договори поруки), що надані контролером або учасником групи юридичних осіб під спільним контролем², за таких умов:

підтвердження банку про наявність групи юридичних осіб під спільним контролем;

належного юридичного оформлення наданих безумовних зобов'язань;

підтвердження кредитоспроможності осіб, які надають безумовні зобов'язання про погашення боргу, їх надійними фінансовими планами. Умови реструктуризації кредитів не передбачають погашення заборгованості за діючими кредитами за рахунок видачі нових кредитів, надання кредитів без належного забезпечення, надання кредитів клієнтам із непрозорою структурою власності, клієнтам, фінансовий стан яких не підтверджує спроможності обслуговувати кредити за ринковими умовами та/або цільове використання кредитів викликає сумніви щодо їх повернення;

поліпшення фінансового результату за рахунок зменшення процентних витрат у результаті конвертації субординованого боргу та/або інших процентних зобов'язань до основного капіталу;

відчуження активів банку (з урахуванням потенційних втрат від такого відчуження) виходячи з ринкової вартості таких активів, продажу часток акцій дочірніх та асоційованих компаній, які не приносять прибутку або є малоприбутковими, цінних паперів, що не мають активного ринку, майна, яке перейшло у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя;

продаж основних засобів виходячи з ринкової вартості таких активів, ураховуючи ті, що не забезпечують технологічне здійснення банківських функцій;

списання безнадійних до повернення активів за рахунок створених резервів відповідно до законодавства України;

скорочення активних операцій з пов'язаними особами;

проведення операцій з пов'язаними особами виключно на ринкових умовах та з дотриманням відповідних лімітів кредитування, інвестування, переоформлення раніше укладених на сприятливих умовах договорів із пов'язаними особами.

План проведення операційної та/або структурної реструктуризації банку, розроблений банком, має відповідати таким мінімальним критеріям:

операції з продажу/відчуження активів банку (з урахуванням потенційних втрат від продажу/відчуження) здійснюються за справедливою (ринковою) вартістю таких активів;

передавання активів материнській компанії ґрунтується на історії успішно реалізованих подібних угод. Материнська компанія або пов'язані з банком особи підтримують обсяг наданих банку кредитних та/або депозитних коштів, розміщених у банку в сумі, що дорівнює або перевищує суму капіталу, який, як очікується, має бути збережений у межах запропонованого продажу/відчуження або передаванні активів. Власники цих вимог до банку взяли зобов'язання здійснити конвертацію таких коштів у капітал банку, якщо продаж/відчуження або передавання активів не будуть реалізовані;

втрати банку від зниження операційних витрат передбачаються в прогностичному звіті про фінансові результати банку протягом першого року реалізації плану реструктуризації;

3) удосконалення системи управління банку, фінансово-економічної політики, його операційної діяльності, управління персоналом. У цьому розділі зазначаються заходи з:

скорочення адміністративних витрат, ураховуючи витрати на утримання персоналу;

згорання спонсорських та благодійних програм, витрат на рекламу та маркетинг;

скорочення персоналу банку;

зміна управлінської та внутрішньої організаційної структури банку;

скорочення кількості відокремлених підрозділів банку;

відмова від нерентабельних напрямів бізнесу або продаж бізнесу;

зміна структури банківських послуг;

припинення нарахування та виплати дивідендів учасникам банку, бонусів його керівництву;

запровадження мораторію та/або обмеження щодо інвестування коштів в інші компанії, цінні папери, які не мають активного ринку, відкриття нових відділень, за винятком випадків, якщо банк обґрунтує, що такі заходи приведуть до підвищення ефективності і прибутковості його діяльності;

4) економічний ефект від запровадження заходів;

5) прогнозні показники діяльності банку, яких передбачається досягнути після виконання заходів, ураховуючи значення нормативів достатності капіталу банку Н2 і Н3, розмір кредитного ризику, розмір непрацюючих активів та інформацію, зазначену в підпункті 5 пункту 9 додатка до постанови Правління Національного банку України “Про особливості здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України у 2018 році”.

8. Банк до плану реструктуризації додає документи та інформацію, що підтверджують можливість реалізації запланованих заходів:

1) програма капіталізації (за наявності) і документи до неї;

2) протоколи загальних зборів акціонерів, правління та ради банку з питань реструктуризації банку;

3) обґрунтування, розрахунки, документи, що підтверджують джерела збільшення регулятивного капіталу;

4) документи, що підтверджують можливість виконання кожного із запланованих заходів, та строки їх фактичного виконання (укладені договори, листи про наміри акціонерів/інвесторів, особисті гарантії акціонерів/інвесторів, мирові угоди);

5) прогнозні показники діяльності банку на період дії плану реструктуризації [протягом 2018 року – на кожен звітний місяць, протягом 2019 року – на щоквартальну звітну дату (01 січня, 01 квітня, 01 липня, 01 жовтня)], прогнозні баланси та звіти про прибутки і збитки;

6) графік досягнення граничних значень нормативів Н2 та Н3 на рівні, зазначеному в додатку 4 до Рішення, на прогнозний період.

9. Критеріями оцінки плану реструктуризації банку є:

1) забезпечення планом реструктуризації банку дотримання банком граничних значень нормативів Н2 та Н3 на рівні, зазначеному в додатку 4 до Рішення, на прогнозний період;

2) наявність обґрунтованих розрахунків економічного ефекту від ужиття кожного із заходів, передбачених планом реструктуризації;

3) наявність документального підтвердження можливості реалізації запланованих заходів:

підтвердження учасниками/інвесторами банку спроможності щодо капіталізації банку, ураховуючи надання фінансової допомоги;

надання учасниками/інвесторами банку запевнень, що капіталізація банку не здійснюється за рахунок кредитних коштів, отриманих у цьому або іншому банку прямо або опосередковано через його пов'язаних осіб;

наявність додаткових джерел збільшення регулятивного капіталу банку;

підтвердження намірів потенційних покупців активів банку з урахуванням ринкових цін на такі активи. Перелік майна, що планується до продажу, підтвердження, що немає обтяжень на це майно;

наявність актуальної оцінки майна (у разі продажу майна банку, що перейшло в його власність на підставі реалізації прав заставодержателя);

підтвердження дій/намірів банку щодо реструктуризації зобов'язань банку перед іншими кредиторами;

4) наявність обґрунтованого плану, а саме:

скорочення витрат на утримання персоналу, адміністративних витрат, основних засобів;

доцільність упровадження нових продуктів;

5) якість управління кредитним ризиком у банку з урахуванням результатів оцінки стійкості задовільна.

Якщо така оцінка незадовільна, то оцінка плану реструктуризації банку потребує більш поглибленого аналізу.

Директор
Департаменту методології

Н. В. Іваненко

¹ Визначаються банком самостійно, зазначаються окремо в розрізі кожного показника.

² Група юридичних осіб під спільним контролем – дві або більше юридичних осіб, що перебувають під спільним контролем, до яких застосовуються вимоги щодо складання консолідованої/комбінованої фінансової звітності згідно з вимогами Міжнародних стандартів фінансової звітності.